

Welzijn beoordelen op dierkenmerken in plaats van hokmaten

Bezettingnormen en stalinrichting bepalen nu of aan dierenwelzijnseisen (nationale of EU-regels) wordt voldaan. Als het aan de 44 universiteiten en onderzoeksinstituten achter het Europese Welfare Quality project ligt, is dat over een aantal jaren verleden tijd. Dan moeten de welzijnsmetingen die Welfare Quality ontwikkelt, aangeven op welk welzijnsniveau een veebedrijf produceert.

ing. Geesje Rotgers

Het is de frustratie van menig veehouder: kleine details in de hokinrichting waardoor net niet de centimeters worden gehaald die de welzijnsregels voorschrijven.

Niet zelden is het puzzelen met afmetingen en inrichting om de stal volgens de welzijnswetten in te richten. Harry Blokhuis erkent dat hokafmetingen en bezettingnormen geen ideale manier zijn om het welzijn van dieren te garanderen. "Een goede veehouder kan ook in een matige stal een prima dierenwelzijn realiseren. Terwijl het in een optimale stal bij een slechte veehouder nooit wat wordt met het dierenwelzijn."

Blokhuis is namens de Animal Sciences Group van Wageningen UR projectleider van één van Europa's grote onderzoeksprojecten: Welfare Quality (*lees kader*). Daarnaast is hij hoogleraar ethologie aan de Zweedse Universiteit voor Landbouwwetenschappen. "Welfare Quality werkt aan een welzijnsstandaard (een soort meetlat) voor een objectieve beoordeling van het dierenwelzijn op een bedrijf", zegt Blokhuis. "Deze beoordeling vindt plaats op basis van

uiterlijke kenmerken van het dier, zoals beschadigingen, ziekten, conditie en gedrag. Het dierenwelzijn wordt dus veel directer gemeten en niet afgeleid uit details van de huisvesting." Welfare Quality werkt aan welzijnsmetingen voor zowel rundvee, varkens als pluimvee. Het streven is de eerste bruikbare versies van die meetsystemen in mei 2009 op te leveren. "Op dit moment worden de concepten getoetst op zo'n 600 - 700 veebedrijven in verschillende EU-landen", zegt Blokhuis.

Vier doelen

Ondanks de grote omvang van het Welfare Quality project stelden Blokhuis en zijn Europese team slechts vier, zij het omvangrijke, doelen:

- 1 Een gestandaardiseerde methode ontwikkelen waarmee het dierenwelzijn op bedrijven in Europa objectief is vast te stellen.
- 2 Het niveau van dierenwelzijn moet voor de consument zichtbaar en begrijpelijk zijn bij de aankoop van producten. Daarom wordt een 'vertaalslag' bedacht waarmee de uitkomsten van het meetstelsel kunnen worden omgezet naar consumenteninformatie.
- 3 Praktische strategieën (handboeken) opstellen waarmee veehouders en hun adviseurs een aantal bestaande welzijnsproblemen kunnen oplossen.
- 4 Een effectieve samenwerking opzetten tussen alle partners in de EU op het gebied van dierenwelzijn.

Ontwikkelen van de welzijnsmeetlat

Blokhuis en zijn onderzoeksteam bestudeerden het dierenwelzijn van runderen, varkens en pluimvee en kwamen uiteindelijk tot twaalf punten die van belang zijn voor een goed dieren-

welzijn (*zie kader pagina 38*). Per zorgpunt werden vervolgens parameters (meetpunten) geformuleerd op basis waarvan het welzijn kan worden beoordeeld. "De parameters betreffen vooral het dier zelf en niet de stal of omgeving", benadrukt Blokhuis nogmaals. Ook is gekozen voor parameters die relatief eenvoudig zijn vast te stellen door controle instanties en waarvoor geen laboratoriumonderzoek nodig is. Het aantal parameters bedraagt thans zo'n 30 stuks per diersoort. "Dat zijn er nog teveel om een vlotte beoordeling op het bedrijf mogelijk te maken", vindt Blokhuis De toetsing op de 600 - 700 veebedrijven moet uitwijzen welke parameters het meest effectief zijn en welke geschrapt kunnen worden. Deze metingen bieden veehouders in de toekomst ook een leidraad voor hun management. De uitkomst van de metingen geeft hen immers goed inzicht in die punten waarop het welzijn van de dieren nog verbeterd kan worden.

Welzijnsniveau op producten

Het welzijnsniveau moet straks ook zichtbaar gemaakt kunnen worden aan de consument bij de aankoop van producten. Binnen Welfare Quality wordt daarover flink gediscussieerd met grotere afzetorganisaties, zoals supermarktketens. "De afzetorganisatie kan zelf bepalen hoe zij hun klanten van het dierenwelzijnsniveau op de hoogte wil stellen", zegt Blokhuis. "Zij kunnen hun producten bijvoorbeeld voorzien van één, twee of drie welzijnssterren." Het is nog onbekend hoe dit precies zal worden geregeld en in hoeverre de afzetorganisaties de welzijnsclassificatie straks gaan oppakken. Om het meetstelsel up to date te houden en de vertaling van dierenwelzijn naar producten te waarborgen, pleit het Welfare Quality project voor de oprichting van een Europees Centrum voor Dierenwelzijn. "Dat wordt één van onze adviezen aan de Europese Commissie", aldus Blokhuis.

Oplossen van huidige welzijnsproblemen

De veehouderij heeft nog af te rekenen met een aantal dierenwelzijnsvraagstukken, zoals verenpikken (pluimvee), staartbijten (varkens) en

HARRY BLOKHUIS

"Voor veel veehouders zal de nieuwe welzijnsmeetlat een uitkomst betekenen. Deze geeft hen namelijk alle vrijheid om met hun specifieke stal en bedrijfsomstandigheden een goed dierenwelzijn te realiseren. Dan komt het pas echt aan op management."

Foto: WUR-ASG

kreupelheid (runderen, vleeskuikens). Vanuit de 44 universiteiten en onderzoeksinstituten die aan Welfare Quality verbonden zijn, wordt naarstig gewerkt aan praktische handvatten voor het oplossen van deze problemen. Blokhuis spreekt over een soort handboeken voor onder meer veehouders, bedrijfsadviseurs en agrobédrijven. "Eind dit jaar hopen wij de praktische strategieën klaar te hebben. Deze zullen daarna via conferenties, websites, publicaties en demonstraties op agrarische beurzen ter beschikking worden gesteld van de doelgroepen."

Effectief samenwerken in EU

Blokhuis wil versnippering van kennis binnen verschillende EU-organisaties tegengaan. Alle nieuwe kennis en kunde op het gebied van dierenwelzijn van landbouwhuisdieren bundelen, is dé manier om ervoor te zorgen dat alle Europese landen op één lijn zitten wat dit onderwerp betreft. "Dankzij de goede samenwerking en het delen van kennis in Welfare Quality is dat sterk verbeterd. Bij dit project zijn alle belangrijke instituten betrokken", concludeert hij. "Wat dat betreft, hebben we hier al veel bereikt."

Welfare Quality: grootste dierenwelzijnsproject EU

Aan het Europese project Welfare Quality werken maar liefst 44 universiteiten en onderzoeksinstituten uit dertien Europese en vier Latijns-Amerikaanse landen mee. De laatste zijn bij het project betrokken vanwege de handelsbetrekkingen. Willen deze landen hun producten afzetten binnen de EU, dan zullen zij de EU-welzijnsmaatstaven moeten kennen. Het project geeft invulling aan het Europese actieplan voor dierenwelzijn. De Europese Commissie stelde bijna vijftien miljoen euro beschikbaar voor het project, dat startte in 2004 en een looptijd heeft van vijf jaar. Alle informatie over dit project is te vinden op de website: www.welfarequality.net

Nieuwe EU-wetgeving

Inzet is dat de nieuwe meting van dierenwelzijn uiteindelijk de basis vormt voor de dierenwelzijns-regelgeving in de EU. Of dat uiteindelijk ook gebeurt, is aan de Europese Commissie en de lidstaten. Om de beleidmakers in de gewenste richting te bewegen is Blokhuis veel in Brussel om beleidmakers te ondersteunen bij de voorbereiding van de nieuwe wijze van toetsen van dierenwelzijn. Hij realiseert zich dat het gebruik van de nieuwe welzijnsmeting een enorme omslag betekent in de wetgeving. "Maar voor veel veehouders zal dat een uitkomst zijn. De nieuwe welzijnsmeetlat geeft hen alle vrijheid om met hun specifieke stal en bedrijfsomstandigheden een goed dierenwelzijn te realiseren. Dan komt het pas echt aan op management." Echter, het zal nog jaren duren eer het zover is. Als de welzijnsmeting praktijkrijp is (vanaf 2009) volgt het doorgaans tijdrovende traject van implementatie in de regelgeving.

Twaalf zorgpunten voor dierenwelzijn bij landbouwhuisdieren (volgens Welfare Quality)

	Welzijns criterium	Parameters (controlepunten) *)
Voeding	1. Geen honger	Conditie score
	2. Geen dorst	Beschikbaarheid goed water **)
Huisvesting	3. Comfortabele rustplek	Wijze van opstaan en gaan liggen Geen drukbeschadigingen door liggen
	4. Goede temperatuur	Hijgen, rillen
	5. Goede bewegingsmogelijkheden	Uitglieden, vallen
Goede gezondheid	6. Geen verwondingen	Beschadigingen aan vacht, verenkleed, klauwen/voetzolen
	7. Vrij van ziekten	Ziekten en aandoeningen Sterfte
	8. Vrij van pijn door ingrepen	Afkeuringen aan slachtlijn Snavelkappen Castratie Staart couperen
Gedrag	9. Sociaal gedrag kunnen uitoefenen	Agressief gedrag Sociaal likken
	10. Ander gedrag kunnen uitoefenen	Speelgedrag Abnormaal gedrag
	11. Goede omgang veehouder en dier	Test reactie op mensen
	12. Geen angst	Angsttest

*) Per diersoort zijn circa 30 parameters geformuleerd. Hier worden slechts voorbeelden gegeven van een aantal controlepunten.

**) Nog geen praktische dierparameter beschikbaar.

WELZIJN ZICHTBAAR MAKEN

Het niveau van dierenwelzijn moet voor de consument zichtbaar zijn bij de aankoop van producten. Daarom wordt een 'vertaalslag' bedacht waarmee de uitkomsten van de dierenwelzijnsmetingen op bedrijven worden omgezet naar consumenten-informatie.

Foto: WUR-ASG

